

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

„Chestia maghiară“.

Sibiu, 22 Iulie n.

Există și o chestie maghiară? A existat odată, de demult, foarte de demult. A existat pe vremea, când presa maghiară și politicienii maghiari erau persecutați din partea guvernului central dela Viena pentru ținerea ei la ordinea zilei, întocmai cum astăzi e persecutată presa naționalistă pentru ținerea la suprafață a chestiei naționaliste. Dar chestia maghiară a fost ținută la suprafață la timpul seu și din partea presei din străinătate, care o trata cu multă bunăvoință și simpatie față de Maghiari, în urma activității laudabile a oamenilor de încredere, cari reprezentau pretutindenea în statele străine interesele naționale ale poporului maghiar. O literatură întreagă s-a scris în chestia maghiară, care a fost tratată din toate punctele de vedere și din partea celor mai competenți bărbați politici, și totuși, rezolvarea ei nu s-a făcut pe bazele stabilite de acești politicieni, și nu în urma ridicării cuvântului din partea lor și din partea străinătății, ci au rezolvat-o *impresurările* și forțele cu totul de altă natură. Războiul dela 1866, cu nefavorabilele sale urmări, a deschis calea pe sama rezolvării chestiei maghiare, care dela legarea dualismului încoace nu mai există!

E foarte natural deci, că presa maghiară se revoltă pentru îndrăzneala cu care vine o gazetă din Germania și vorbește de o chestie maghiară, care nu există, dar pe care ziarul acesta o vede și o declară de actuală, nu numai pentru Ungaria, ci și pentru puterile mari europene, cari vor trebui să se ocupe în curând cu ea.

Ar însemna deci atâta, că dualismul, care a pus capăt chestiei maghiare, e în agonie și că în curând e de așteptat o altă organizare, o altă formațiune în monarhia noastră.

Dacă lucrul acesta l-ar spune o foaie de rând, lumea ar trece la ordinea zilei, considerând cele scrise de combinație temerară, de dorință învălită în vorbe cu două înțeleșuri. Dar *existența* unei chestii maghiare, și încă acum, după ce ea e de patruzeci de ani rezolvată, o constată ziarul „*Deutsche Tageszeitung*”, despre care se știe, că e organul de publicitate al celui mai puternic partid politic din Germania, al agrarilor, cari au legături intime cu cancelarul german, cu principele *Bülow*. Aceea ce spune ziarul „*Deutsche Tageszeitung*”, poate deci să o spună dela sine, dar poate să o spună în mod indirect și dela principele *Bülow*. Și aci zace importanța lucrului!

Dar se vedem cum vede ziarul numit această chestie maghiară, care în curând are să devină actuală, nu numai pentru Maghiari, ci și pentru puterile mari din Europa? Chestia maghiară reșede în aceea, că dela Pojon până la Brașov e o frământare de popoare, o luptă între ele, din care nu se vede acum decât numai pregătirea cea mare, care însă de regulă trece în — vărsare de sânge. Din luptele acestea nu trebuie să lipsească Sașii și Nemții din Banat, Șvabii, pentru că pe ei îi așteaptă un rol mare în schimbările cari au să urmeze în Ungaria!

Va să zică, se vorbește așa, ca și cum ar fi compus deja un plan mare pentru viitor, un plan care-și așteaptă numai executarea, și poate că întâiu de toate pe — executatorul!

Chestia maghiară va trebui deci să fie de nou rezolvată, și după p-

rearea ziarului numit, poate fi rezolvată în trei feluri: întâiu, se dă voce Maghiarilor să întemeieze imperiul maghiar, compus din 30 de milioane de Maghiari, lucru însă, care ar fi primejdios pentru Germania, deci nu se poate admite. Al doilea, se descompune statul ungar și se încorporează la alte state. Dar pentru Germania nu e bine nici așa, pentru că se întărește elementul slav și cel românesc, și se prăpădesc Nemții din Ungaria. Rămâne deci posibilitatea a treia, cea mai corectă, anume, că: „*Maghiarii, înainte de ași pierde toate puterile de cari dispun, de o parte în urma rezistenței popoarele nemaghiare, de altă parte în urma voinței coroanei și a puterilor interesate, ca monarhia austro-ungară să existe, să fie constrânși să lege în vocea cu Nemaghiarii. Casa habsburgică, cel puțin sub actualul Domnitor, care e peste măsură angajat cu privire la tradițiile de el create, nu va cuteză să iee inițiativa pentru ca chestia maghiară să fie rezolvată cu astfel de mijloace de putere. Dar va forma misiunea artei de stat din viitor, ca în privința aceasta să se facă un lucru decizător.*”

Cuvintele sublineate sunt citate din ziarul numit, și pe baza lor s-ar putea face diferite combinațiuni, cu concluzii foarte favorabile pentru popoarele nemaghiare din patrie. Dar nu le facem. Cu viitorul nu ne ocupăm. Fie el ori cum va fi, noi, Românii, și sigur că și celelalte popoare din patrie, cu Maghiarii împreună, aici vom fi și-i vom privi în față fără sfilă. Ce voim să constatăm e numai faptul, că acuma îi supără pe compatrioții nostri maghiari amestecul presei din străinătate în afacerile lor interne, pecând atunci, de demult, ei singuri solicitau acest amestec, și le venea bine la socoteală, pen-

trucă cu ajutorul străinătății a ajuns la rezolvare și la învingere chestia maghiară. Și negreșit, că dacă și acuma s-ar face amestecul tot în favorul Maghiarilor, el ar fi bine primit și n-ar avea nime nici un cuvânt de supărare. Dar acuma presa din străinătate, atât de favorabilă mai de demult Maghiarilor, ia poziție *in contra lor*, și de aceea e neplăcut și supărăcios amestecul. În loc de a se supăra, ar face însă mai bine presa maghiară dacă s-ar ocupa cu chestia, că oare de ce presa din străinătate nu mai e favorabilă Maghiarilor? Atât de ușor ar putea să ajungă la răspunsul, care ar putea să le servească apoi de *memento* Maghiarilor, și ar putea să-i facă să fie mai drepti față de cei de altă limbă!

„Banca culturală” și „Tribuna“.

În termeni călduroși apreciază ziarul „Tribuna” d'n Arad în Nr. 119 ideea băncii culturale, și cu o obiectivitate, care trebuie să observe toate zările românești, cari au datorința a sprijini realizarea tuturor acelor porniri și mișcări nobile, cari ținesc la progresul neamului și a instituțiilor lui. Reproducem întreg articolul:

„Propunerea domnului dr. M. Cristea, făcută în sinodul dela Sibiu cu privire la înființarea unei bănci culturale din care să se ajute școalele românești, a stârnit adevărată furtună. Valurile nu s-au potolit încă, ci chestia tot mai continuă să preocupe pe fruntașii vieții noastre naționale.

Mai tare s'au alarmat, se înțelege, cei dela bănci. „Revista Economică” a și grăbit să scrie articoli aspri, a căror țară a slăbit însă mult prin lămuririle ce a dat dl dr. Cristea. D-sa nu înțelege adevărat că se face o bancă a preoților, cum s'ar zice, ori *bisericească*, unde numai fețele bisericesti ar avea cuvântul, ci dorința îi este, ca banca să fie condusă de cei mai pricepători specialiști, de bărbați luminați și cu inimă, cari au dat deja dovezi de hărnicie și credință lor. Și ținta de căpetenie să fie adunarea la un loc a unor acționari, cari să se mulțamească cu puțină dividendă, ca astfel cu atât mai mult să rămână pen-

ticole în „Familia”; Dr. I. Neagoe; Sim. Stoica; Dr. N. Bogdan; Dr. M. (Mera?); Dr. I. Popp; Dr. Em. Elefterescu; Dr. I. Beu; medicinistul Aurel R. Dobrescu. Fără îndoială, o mulțime de articole vor fi ne-subscrise, iar altele vor fi subscrise cu un pseudonim. Eu însumi am publicat mai multe articole subscrise cu Drib.

Iar alții au ținut numai prelegeri publice, cum sunt: Dr. Alex. Borza, Dr. Eugen Porea, Dr. I. Comșa, Dr. Ilie Iancu, Dr. N. Calefariu, Dr. N. Comșa.

Doctorul Baulescu a încercat să editeze și o gazetă sanitară, dar s'a convins, că ne lipsește încă publicul pentru ea.

În Ungaria sunt vr'o 80—90 medici români. Cel puțin despre a cincina parte se poate constata, că a făcut câte ceva pentru luminarea poporului, fie că a publicat scrieri de popularizare, fie că a scris în vr'un ziar, fie că a ținut prelegeri publice. Nu mă îndoiesc însă de loc, că în cercul clientelei lor toți să nuzuesc a răspândi cât mai multe cunoștințe igienice.

Bine înțeles, nu vreau fi eu acela, care să zic, că nu se putea face mai mult. Dar — o repetez — cele înșirate dovedesc ceea ce doriem să se constată, că între medicii români întotdeauna s'au aflat bărbați, cari și cu peana au căutat să promoveze cauza sanitară a poporului nostru. În viitor, să sperăm cel puțin, se va face și mai mult.

Sibiu, în Iunie 1908,

Dr. I. Beu.

FOIȘOARĂ.

Scrisori.

V.

Amice!

Îți mulțumesc, că-mi aduci din nou aminte de învinuirea anonimului din „Lupta“.

Acest critic afirmă, că medicii români nu pun la dispoziția publicului laic destule scrieri de cuprins igienic, și aduce laude colegilor noștri Slovaci. Nu cunosc, nu sunt în stare a cunoaște activitatea de scriitori a medicilor Slovaci, dar mă bucur foarte mult când aud, că ei se întăresc de bunul mers sanitar al conaționalilor lor. Au ei, Slovaci, destui alți intelectuali, cari habar nu au de soartea poporului lor. Poate și dintre medicii vor fi unii, cari s'au despărțit de-ai lor și s'au contopit în altă masă.

Cunosc însă activitatea medicilor români și constat, că ei își împlinesc datorința literară față de publicul românesc, mai ales față de țărănime. Domnul critic nu este orientat cu privire la scrierile medicilor români și astfel greșete, când spune, că abia doi—trei colegi își iau osteneala de apostolie igienică.

Iată registrul, poate incomplet, al scrierilor de cuprins igienic, ce au apărut de vr'o 20 ani încoace:

1. Igiena populară cu privire la țărânul român, de Dr. G. Vuia.

2. Tractatul boalelor acute infestătoare, de medicul Sim. Stoica.

3. Igiena copilului până la al 7-lea an, de medicul Sim. Stoica.

4. Manual pentru uzul necroscopilor comunal, de Dr. Stefan Erdély.

5. Dietetiza populară, de medicul Sim. Stoica.

6. Profilaxia tuberculozei pulmonare, publicată de reuniunea igienică a comitatului Sibiu.

7. Igiena sau cartea săcătății, de Dr. Stefan Erdély.

8. Ajutorul prim, de Dr. Iulian Chitul.

9. Pregătiri pentru naștere, publicată de reuniunea moașelor din comitatul Sibiu.

10. Clădirea și întocmirea școalelor, publicată de reuniunea igienică a comitatului Sibiu.

11. Lupta contra malariei, publicată de reuniunea igienică a comitatului Sibiu.

12. Cum au să se poarte femeile îngruate? — publicată de reuniunea moașelor a comitatului Sibiu.

13. Combaterea malariei, de Dr. Ioan Popp.

14. Tutunul, de Dr. Ioan Popp.

15. Despre cel dintăiu ajutor la vătămări ale ochilor, de Dr. Ioan Popp.

16. Cărticica sănătății, de Dr. Ilie Beu.

17. Ingrijirea copiilor, de Dr. Ambroziu Bojthor.

18. Întăiu ajutor la nenorociri, de medicinistul Silviu Brânzeu.

Scrierile de sub 6, 9, 10, 11 și 12 au fost scrise în original de un coleg străin și, dacă nu mă înșală memoria, mai toate traduse în românește de umilul subscrisul. Sunt broșurele interesante și de un folos ce nu se poate prețui.

Toate scrierile amintite au mențiuni de popularizare. Dacă ele, împreună cu unele broșuri scrise de oameni laici, cu deosebire despre alcoolism, ar fi răspândite în cercuri cât mai largi, s'ar face mult bine poporului nostru rămas înapoi. Ei, dar răspândirea lor să rămână tot în sarcina medicilor?

Au apărut la noi și cărți cu mențiuni speciale, cum sunt: Idroterapia, de Dr. G. Baulescu. Litiaza biliară, de Dr. Iuliu Mera. Observațiuni relative la sifilis, de Dr. Al. Crăciunescu. Igiena școlară, de Dr. Ilie Beu. Puține, ce e drept; dar nici nu este data medicilor practici, ca să facă literatură științifică medicală. Știința noastră se frământă și se coace la universități, la clinică și în laboratorii, unde bărbați vrednici își espun uneori viața pentru a găsi mijloace de a cunoaște și putea combate boalele, de cari suferă omenirea. Medicii practici sunt copleșiți de năcazarile praxeii și ale pacienților lor; nu au timpul și mai pe sus de toate nu au mijloacele, ca să contribuie și la descoperiri noi.

În presa noastră periodică mai poți găsi apoi o mulțime de articole de cuprins igienic, cele mai multe scrise de medicii români. Astfel întâim numele următorilor colegi: Dr. I. Păcurariu, care în un singur an a publicat vr'o zece ar-

tru susținerea școalelor în satele sărace. Se înțelege, mai ales averile bisericesti să fie folosite în acest scop și fără îndoială, preoțimea întreagă să facă, în privința asta, apostolatul cel mai sincer.

Cine ar putea să aibă cuvânt împotriva unui plan atât de mareț?

Nu se poate tăgădui însă nici aceea, că planul nu s'ar putea desăvârși fără oarecari zguduiri și este un mare interes național, că atunci, când vrem să clădim ceva, să nu slăbim alte așezăminte cari au slujit poporului.

Bănci ca „Albina“, „Victoria“, „Bihoreana“, „Timișana“, „Ardeleana“ și altele, cari vin după ele, ezi nu se mai pot teme de nici o concurență, atât sunt de solide. Cine nu știe însă, că sunt o mulțime de alte bănci mici, provinciale, cari ori pot să cadă grămadă, ori numai făcând adevărată cămătărie s'ar mai putea susține, când planuita bancă culturală le-ar lua băni bisericești și sprijinul puternic al preoțimei. Și dl Cristea și noi toți nu putem decât înțelege banca nouă culturală decât așa, ca ea să se razime în primul rând pe capitalul bisericilor și pe întreg sprijinul moral al preoților și învățătorilor. Acții ar subscie în primul rând mitropolitii și episcopii și toți ceie sunt în slujba bisericești și școlare. Bani depuși azi la alte bănci ori acțiunile, bisericile, bine înțeles, le-ar investi la noua bancă. Și cu cât noul așezământ ar prinde rădăcini și lumea românească s'ar pătrunde tot mai mult de sentimentul jertfei pentru școală, cu atât și cler și mireni și-ar retrage banii dela alte bănci pentru a întări banca culturală.

Ceeace, fără îndoială, ar pune pe d'oparte capăt stăruinții de a se face și câte două bănci românești într'un singur sat, pe de altă parte ar pune sfârșit băncilor mărunte, înființate adesea din ambiție deșartă, ori pentru căpătuirea unor ori altora, iar în definitiv pentru exploatarea poporului. Avem în privința asta atâtea pilde triste, încât desfid orice contrazicere. Nu se poate invoca apoi nici depărtarea. Azi, când în toate părțile este drum de fier, telegraf și telefon, nu există distanță, și a genții de azi ai actualelor bănci, în mare parte preoții și învățătorii, vor putea înlesni țăranilor împrumuturi dela banca nouă.

Așa, că pe când băncile zidite pe temelii tari (în centre comerciale, unde au ajuns la o soliditate generală, încât au legături cu băncile mari străine) își vor urma calea netulburată de noua bancă, celor mici li se va face o concurență sănătoasă și chiar necesară vieții noastre naționale.

Nu putem socoti drept stare sănătoasă împrejurarea, că sunt bănci cu mici capitaluri și puține depuneri, și totuși la scoaterea dividendei ele țin piept cu băncile mari, cari au trecut lor de muncă stăruitoare și fonduri de rezervă considerabile. Este apoi nevoie, peste tot, ca să se obicinuiască și „capitaliștii“ noștri cu dividendă mai puțină și să se gândească și la înlesnirea ce trebuie făcută poporului îngreunat de multele sarcini publice, încât abia mai răsuflă. Știu, că mulți dintre capitaliști zic: „Facem cum vrem cu banii noștri“, și nu se poate mărgini nimeni în ce privește întrebuintarea banilor săi. Să nu uităm însă, că mulți au ajuns acționari — împrumutând, și e cu dreptate, că după ce băncile noastre s'au întărit din cântă plătită de popor (iar nu din întreprinderi industriale ca băncile străine), să se gândească nu numai la acționari, ci și la popor.

Gândul acesta, avem nădejde, s'ar întări prin înființarea băncii culturale.

Și noi credem că se va și înființa această bancă. Întâi, pentru că are multe rezerve propunerea dlui Dr. Cristea, a doua, pentru că știm: I. P. S. S. Mitropolitul Mețianu, bărbat fără îndoială energie și cu mult simț practic, se preocupă de mai multă vreme decât mai practica investire a banilor bisericești.

Cu toată buna intenție însă, chestia e mult mai gravă decât să poată fi rezolvată prin votare, în sinod ori congres, ci dacă e vorba să se pună temeiul unui așezământ epocal, trebuie chemată o anchetă, comisie de bărbăți pricepuți de bancă și alți fruntași mireni și din cler. Acum, când este atâtea trebuință de o lucrare armonică pe toate terenurile vieții noastre publice, ar fi primejdios să se porceadă la întemeierea unui așezământ economic fără a se asculta și a se ține la socoteală de părerile celor ce o viață întreagă au muncit pe acest teren.

O deplină înțelegere trebuie să domnească de altfel cu atât mai osebit, cu cât noi ne închipuim, că la înființarea acestui așezământ trebuie să prepondereze mai presus de toate — *spiritul de jertfă*.

Ne place a crede anume, că între cele vre-o 160 bănci românești, se găsesc 10, cari ar putea subscie acții în valoare de 10,000 fără a pretinde zece ani, de pildă, nici o dividendă.

S'ar găsi alte 20 bănci, cari să subscie câte 5000 coroane și alte 100 să subscie câte 500 coroane.

Asta ar face într'un condeiu 250,000 coroane.

Dintre cei vre-o 8000 cărturari români iarăși s'ar găsi 100 cari să subscie câte o mie, sub aceleași condițiuni ori chiar dăruind pe veci sumele de mai sus, după cum s'ar putea găsi cel puțin 2000 cari să dea câte 50 coroane, ceeace ar face 270,000 coroane.

În cele 3000 de sate în cari avem țăranii cu stare, iarăși să z'cem că am găsi numai o mie țăranii cari ar subscie câte 100 cor. ar face 100,000 coroane și altă mie care să subscie câte 50 cor, ar face alte 50,000 coroane.

S'ar găsi apoi biserici, cari să subscie și ele cel puțin 50,000 cor. sub aceleași condițiuni, așa că banca culturală s'ar înființa cu un capital de peste 700,000 cor., al căror venit 10 ani de-arândul parte s'ar capitaliza, parte s'ar da ca ajutoare.

Adăgeți apoi veniturile dela banii bisericești depuși, și veți ajunge la convingerea, că un lucru mare s'ar face.

Credem chiar mai mult: *tot acest capital de fondare să fie ofrandă generoasă pe altor națiuni*, toți acești acționari să pună pentru vecie la dispoziția bisericești (a băncii culturale) această sumă.

Am da astfel cea mai strălucită dovadă de recunoștință pentru popor, care prin veacuri de robie ne-a păstrat întreaga comoară sufletească și este și azi singurul izvor de putere și îmbogățire. Am dovedi astfel prin fapte, că ținem să întărim neamul!

Pentru a se întrupă însă o idee mai mare, pe lângă hotărâre mare, trebuie stăruință, bunăînțelegere și compănire, mai ales compănire a lucrurilor.

Ar fi trist din cale afară, dacă atâtea suflete luminate și calde n'ar ști să ajungă la o înțelegere și să întemeieze un așezământ, care să fie sprijinul culturii noastre naționale greu primejdite. Că zadarnic am avea mii de bănci, cu milioane capitaluri: dacă am slăbi în ce privește sufletul românesc, perduți am fi. Iar suflet, simțire națională, numai prin cultură națională se poate susține!

Noua bancă s'ar face dar, n'au având în vedere interese materiale, ci interesul suprem național: întreaga noastră forță economică să o punem în sprijinul culturii românești!

Multe din vederile cuprinse în acest binesimțit articol, le au și cei ce se ocupă cu intruparea ideii părintelui Dr. Cristea.

În deosebi află și ei de necesar, că bărbății fruntași, cari se vor înscrie în și-rul fondatorilor, să se întrunească și să statorească temeliile, pe cari trebuie așezată această nouă instituție, precizând principiile generale, după cari are a fi condusă și peste tot combinând toate momentele ce se vor afla de lipsă.

Articolul face și o combinație mai concretă asupra băncilor existente, corporațiilor și particulilor, cari ar trebui să se însufletească într'un sprijinirea băncii culturale, dovedind *spirit de jertfă* în aceste timpuri grele, subscind acții cât de multe, fără a pretinde, fie un anumit timp, fie pentru totdeauna, nici o dividendă.

Nu ne îndoim, că — dacă la timpul sau ziaristica noastră, cu căldura cuprinsă în articolul „Tribunei“ va sprijini această cauză, — se vor găsi oameni de inimă, cari să-i urmeze sfatul. Și atunci, răsufla băncii culturale și munca ei cu folos va fi deplin asigurată.

Cronică pedagogică.

Respectul copiilor față de părinți.

Dacă e să credem tăgăuirii generale, viciile astăzi progresează așa de repede și răsar în oamenii tineri așa de timpuriu, în cât e cu neputință să păzești pe un copil de molipsirea ce crește mereu, dacă l'lași expus tuturor primejdiilor în gloata de afară, sau dacă lași ca întâmplarea sau și propriile-i porniri să-i aleagă societatea din școală.

Prin ce fatalitate au sporit între noi așa de tare viciile în anii aceștia din urmă, și prin ce mâni au crescut până la o stăpânire așa de nefărmurită, asta o les s'o cerceteze alții. Eu aș dori numai, că acei ce s'angheșesc de groaznică scăpătate de pretutindeni a evlaviei creștinești și a virtuții și cari să plâng de lipsa de educație potrivită și de oameni cu învățătură în clasele cele distinse ale generației noastre, aș vrea, zic, să înceapă a chibzui cum le am putea restaura pe toate în generațiile viitoare. Pentru că un adevăr stă neclintit, că dacă temelia restaurării nu vom

pune-o în educație și în cultivarea tineretului, toate opințiile noastre celelalte au să fie zadarnice. Dacă nu purtăm grijă și nu preântîmpinăm corupțiunea, moliciunea și ticăloșia tineretului nostru, e ridicol să mai așteptăm, că acci ce au să apară în curând pe scena vieții vor fi împodobiți cu acea cultură și cu acele virtuți și destoiniciei, cari au adus atâtea onoare Angliei până acum în lume. Mai că s'ar fi adăugat pe lângă ele și curajul, cu toate că pe acesta îl privim ca o moștenire naturală a Englezilor. Cele ce se vorbesc despre niște lupte navale mai de curând, purtate în așa fel, în cât strămoșii noștri s'ar fi mirat de ele ca de un lucru necunoscut, îmi dau ocaziunea să constat, că prin corupțiune scapătă curajul în oameni, și că virtutea rar mai poate subsista, când desfrâul a stins în suflete sentimentul pentru adevărata onoare. Ba, eu țin că nu e cu putință să-mi numești vr'o națiune — ori cât de vestită ar fi fost pentru vitejia ei — care și-ar fi păstrat mai departe onorearea sa militară, sau s'ar fi făcut de spaimă între vecini, după ce odată corupțiunea a rupt barierele disciplinei și după ce viciile au crescut la atâtea înălțime, în cât ea ar fi putut să s'arate cu fața neacoperită, fără să se zăpăcească de rușine.

Virtutea deci, dreapta virtute este partea cea mai grea și mai de preț pe care năzuim a o câștiga prin educație, ea, și nu neastâmpărata cărbăncie, ori alta dintre măruntele arte ale înțelepciunii lumenești. Virtutea trebuie să-i facă loc toate celelalte valori și calități și să-i dea prioritatea. Ea este bunul cel adevărat și trainic, asupra căruia educatorul n'are să ție numai conferențe și discursuri, ci trebuie să muncească serios spre a înzestra sufletul copilului cu virtuți și să nu înceteze până ce tânărul n'a dobândit o aplicare adevărată spre virtuți și nu și-a pus în ele țărișă sa, onoarea și mulțămirea.

Cu cât tânărul va face mai mari progrese într'asta, cu atâtea va fi, cu timpul, mai netezit drumul pentru celelalte desăvârșiri. Pentru că cine e obișnuit a se supune virtuții acela nu va fi încăpăținat și turbulent la nici un lucru dintre câte i se cuvin a le face. De-aceia, eu nu pot da întâietate decât educației în casă, sub ochii părintelui, și al unui bun educator, fiindcă ea este drumul cel nemăsurat, mai bun și mai sigur spre aceasta, ținta mare și cea mai de căpetenie a educației, dacă, peste tot, putem avea o educație așa cum ar trebui să fie. Casele distinse arare ori sunt lipsite de o societate variată: aici ar trebui obișnuiții fiii noștri cu toate acele fețe străine cari se adună, aici ar trebui să vină în contact cu bărbăți de talent și cu educație, de îndată ce sunt capabili pentru asta. Eu nu pot înțelege de ce oamenii cari trăiesc la țară să nu-și ia cu ei copiii, când fac pe la vecini vizite de politețe. Una însă pentru mine stă neclintită: părintele care-și crește în casă fiul are, de o parte, priincioasa ocaziune de a-l avea mai mult în societatea sa proprie și de a-i da îndrumările cari i se par lui mai potrivite, de altă parte îl poate ține depărtat cu mult mai bine de corupțiune, din partea servitorilor și a claselor de jos ale poporului, decum îl poate ține când îl crește afară din casă. Negreșit însă, cele ce sunt de hotărât în cazuri speciale, ele atarnă în fond de poziția și relațiile părintelui, și de ocaziunile ce le au; dar eu cred, că cea mai ticăloasă gospodărie casnică o face părintele, care nu-și călă puțin pe inimă pentru educația fiului său, pentru că educația este, ori care i-ar fi starea socială și materială — cea mai bună moștenire ce o poate lăsa fiului său. Iar dacă, după toate acestea, tot vor mai fi unii, cari au părerea, că educația în casă oferă prea puțină societate, iar cea din școalele obișnuite nu este așa cum i s'ar conveni unui tânăr din familie bună, eu cred, că tot sunt destule alte căi de-a ocoli inconvenientele și de-o parte și de alta.

Fiindcă am început aici s'arăt cât de mare e înrăurirea societății și cât de aplică suntem noi cu toți — mai ales copiii — spre imitare, îmi iau vooa să mai pun la inima părinților un lucru, și anume: cine vrea ca fiul său să aibă respect de el și de poruncile sale, acela trebuie să aibă însuși mare stimă față de fiul său. Maxima debetur pueris reverentia. Înaintea lui să nu faci nimic ce n'ar putea și el să facă imitându-te. Dacă ție îți va scăpa o vorbă, un gest, o faptă, pe care o privești ca greșală la dănsul, el cu siguranță își va acoperi greșala cu exemplul teu, și o va acoperi așa, în cât n'o să-ți fie lesne a te apropia de el și a-i îndrepta greșala în chipul cel adevărat. Dacă tu-l vei pedepsi pentru un lucru pe care-l vede că însuși îl faci, el n'o să creadă că asprimea pedepsei tale isvorește din bunavoința care ia aminte să înțeleagă într'unul greșala, ci va fi dispus s'o ia ca o toană rea și ca o tiranie volnică a unui părinte care fără temeiul refuză copilului

seu libertatea și plăcerile pe cari și-și și le permite. Iar dacă tu îți îndreptățești libertatea, ce ți-ai permis-o, arădându-i-o ca un privilegiu convenit anilor mai vârstnici, spre care copilul n'are voo să năzuiească, atunci în loc s'o dregi, mai rău o strici, fiindcă dai numai importanță mai mare exemplului teu și deci, îi recomanzi fapta ta cu atât mai vârtos s'o imiteze. Tu trebuie să ai totdeauna în vedere, că băieții vreau să fie mari mai înainte decum gândim noi, și că ei vreau pantaloni, nu pentru croială și comoditatea lor, ci pentru că a purta pantaloni este un semn al bărbăției, sau cel puțin o treaptă a ei. Ceeace spun eu acum despre purtarea părinților cu copiii, trebuie să se întindă asupra tuturor celorlora, cari au vr'o putere oarecare asupra lor, sau de cari trebuie să aibă copiii oarecare respect.

G. Coșbuc.

Pentru cei păgubiți prin foc dela Poplaca.

Se știe, că cei din jurul foii „*Tara Noastră*“ dela Sibiu au colectat la inițiativa tinărului poet Oct. Goga pentru ajutorarea celor arși dela Poplaca o sumă de 555 cor. Această sumă s'a încredințat spre împărțire dlui asesor consist. Dr. E. Miron Cristea, care a eșit Dumineca trecută la fața locului, a slujit în biserică sf. liturgie, asistat de preoții locali C. Bica și G. Modran. La finea sfintei liturgii a ținut poporului adunat o cuvântare, scoțând și din întâmplarea nefericită ce i-a ajuns pe Poplăcenii convenite momente pentru instruirea credincioșilor din comună. Cuvântarea a fost de cuprinsul următor:

„Să facem bine la toți, dar mai cu seamă la cei de o credință cu noi“.

Ap. Pavel. Galateni VI. 20.

Acest indemn al sf. apostol Pavel ne-a adus astăzi pe câțiva Sibieni în mijlocul vostru.

Lubiților creștini!

Înainte de aceasta cu mai multe luni s'a lătit pretutindenea trista veste, că în această comună Poplaca un foc năpraznic a mistuit casele și întocmirile economice la peste 40 gazde de Români, lăsând pe mulți dintre ei pe uliță.

O săgeată de durere a străbătut prin inima tuturor Românilor, cari au aflat despre această lovitură, dar mai ales dureroasă a fost atins sufletul cărturarilor români din orașul învecinat Sibiu, căci — formând noi fruntașii eșii din sinul țăranilor noștri un întreg biru închiegat cu poporul dela sate — după vorba sf. ap. Pavel către Romani, noi „ne bucurăm cu cei ce s'a bucură și plângem cu cei ce plâng“ (XII. 15).

Noi, domnii de Român, cu poporul dela țară, suntem ca un arbore de pe câmp. Țăranii formează rădăcinile și trunchiul cel puternic, iar domnii frunzele și florile din coroană. Și dacă rădăcina e atacată de o primejdie, care o roade, sau dacă scăderea lovește trunchiul, aceasta o reîmbrățește și florile și frunzele, cari s'a ofilesc, s'a uscă și cad.

Această durere a stărnit în sufletul multora — *mi'a cătră cei rămași* „flămânzi și goli și fără adăpost“. Tinărul nostru poet Oct. Goga, fiul fostului paroh din vecinul sat Rășinari — urmând cuvintele psalmistului „Fericit cine ajută pe cel lipsit, pe acela îl va măntui Domnul la vreme de necaz (41. 2)“ — a făcut între cunoscuți și prieteni o colecție în bani, pentru cei ajunși în lipsă și necaz. În fruntea celor ce au dat sume mai mari stă I. P. Sfințitul nostru arhiepiscop și metropolit și institutul „Albina“. Alții au dat cât le-au îngăduit puterile.

Înceindu-se în săptămânile trecute această colecție, a căzut pe mine sarcina de a veni în mijlocul celor bătuiți de soarte și de a împărți micul nostru ajutor între aceia, pe cari îi vom afla mai lipsiți și cari deci mai greu vor fi în stare a-și reolădi căsuțele ce le au avut.

Dar înainte de a face aceasta, țin să vă spun și vouă cuvântul scripturii, ce acum îmi răsare în minte. Anume, prorocul Amos ne descopere, cumcă (VII. 4) „Domnul Dz. a chemat judecata cu foc, ca să vă pedepsească cu el“.

Nu sunt preotul și duhovnicul vostru, și deci nu vă cunosc mai deaproape; dar cu toate acestea, din pedeapsa ce v'a ajuns, trebuie să deduc, că multe și grele păcate apasă sufletul vostru, sau a multora dintre voi, cari au trebuit să stărnească mânia celui preabun și mi'ostiv, ca Acela să-și întoarcă fața sa de cătră voi și să vă pedepsească cu sabie de foc.

Deci acum, după trecerea ceroării, ce vi s'a trimis de sus pentru fărâdelegile voastre, datorință aveți a vă ispiti cu deamănuntul sufletele voastre, a vedea întinărirea păcatelor, de cari sunteți cuprinși și a hotărî, să spălați acea întinăriune prin mărturisirea păcatelor și prin

propusul tare de a vă îndrepta pentru viitor.

Intellectualul Solomon în pildele sale ne spune, că „cine primește pedepșă, se face înțelept” (XXIX. 15), ad. că se cumintește. Se întreabă în sine: De unde mi-a venit răul? Care i pricina mâniei lui Dumnezeu? Și — cunoscând pătura răului — își reamintește cuvintele din porunca Mânt. Christos dată celui scăpat de un mare năcaz: „Caută, să nu mai păcătuiești, ca să nu te ajungă un rău și mai mare”.

Deci, iubitorilor creștini nenorociți, primiți cu răbdare creștinească năcazul, ce v'a ajuns; căutați mângâiere aici în casa Domnului, căci — după cuvântul dreptului Iov (V. 18): „Domnul rănește și tot el vindecă; bate și mâinile lui tămăduiesc”.

Ascultați glasul bisericii și învățăturile scripturilor, ce să propoveduesc în ea și acestea vă vor îndrepta de sigur pașii pe calea virtuților, cari aduc belșug și mulțămire, iar nu năcaz și lipsă.

Faceți-vă datorința, nu numai către sf. biserică, ci și către fiica ei, către școala confesională, care are să verse lumina deșteptării peste copiii vostri și prin ei peste satul întreg, ca astfel și voi să vă știți folosi de armele și mijloacele cunoștințelor, cari călăuzesc popoarele mai culte ca noi. Popoarele mai înaintate prin asigurarea avutului lor și chiar a vieții lor își scutesc familiile de primejdii ce cad pe capul lor prin foc, grindină sau altă pacoste; și dacă le-a ajuns nenorocul, nu rămân cu totul în ghiorăle sărăciei, nu sunt cuprinse de desnădejde; căci capătă — dacă nu chiar tot — cel puțin o parte din paguba avută. Căutați deci și voi a nu vă mai lăsa pe viitor în voia întâmplării, ci — prin abținere dela beuturi ne-creștine, dela lux și fudulie și dela multe alte cheltuieli zadarnice — cruțați cei câțiva bănișori pentru a vă asigura bazele clădirilor voastre în contra focului.

Învățați vă copiii și toți oăsenii a se feri de lucruri, cari pot aduce primejdii pe capul lor și pe satul întreg, cum s'a întâmplat și aici, căci după vorba Românilui „grija bună, ferește primejdia rea”.

În sfârșit îmi îndreptez glasul meu către cei cu dare de mână dintre voi, către cei bogați și îi rog: se ajutoareze și ei pe cei ajunși în lipsă, să urmeze și ei cei aici aproape pilda noastră a celor mai îndepărtați, ajutându-le pe de aproapele lor ajunși în strâmtoare, căci „Cine și astupă urechile sale ca să nu auză strigătul celui sărac, acela încă va striga, dar nu va fi cine să-l asculte”. (Pilde XXI. 13).

Dacă ajutoareți pe cei lipsiți, ajutoareți biserica și școala, ca să vă ajute și vouă Dumnezeu, și pe viitor să nu vă mai pedesească cu foc, grindină, sau alte lovituri, ci să trimită peste voi toți, peste familiile voastre, peste câmpurile și hotărâle voastre, toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin*.

După aceea, împreună cu parohii, cu învățătorii, cu epitropul, primarul și notarul comunal Comșa, au satorit consemnarea celor ce sunt mai avizați la ajutor, precum și suma ce este a li-se da. Sau combinat ajutoarea la 23 inși, omițându-se cei mai avuți, cei asigurați pe sume mai mari, cei fără copii și cei mai puțini păgubiți.

Pe baza acestei combinațiuni sau dat apoi la 6 inși câte 10 cor., la 12 inși câte 20 cor., la unul 40 cor., la 3 inși câte 45 cor., la unul 50 cor., iar la unul 5 cor. Restul s'a folosit pentru acoperirea speșelor avute cu mergerea la fața locului și distribuirea.

Impărțirea s'a făcut în biserică, mulțămind cei ajutoareți din inimă tuturor celor ce și-au adus aminte de ei, cât și tuturor celor ce s'au ostenit cu impărțirea, îndeosebi dlui Goga, care a făcut colecta.

Dzeu să răsplătească înzecit facerea de bine.

O carte prețioasă.

În biblioteca Bruckenthal din Sibiu se află o carte de interes istoric pentru Români. Titlul cărții e: *Discussio descriptiois Valachorum Transilvanorum*, editae patrioticis pugnis (Vaterländische Bätter Nris 83, 84, 85). Viena 1811. Autor e I. G. adecă: *Discussiunea descrierii Românilor transilvăneni*, tipărită în folie patriotice, numerii 83, 84 și 85 în Viena la anul 1811.)

Cartea numită e tipărită în broșură la anul 1812 în Pesta cu tipariul lui Mathia Trattner, și în bibliotecă se află sub numărul VI. A. K. E în octav mic și are 47 de pagini.

Cartea, după §-ul 2, are 9 părți și în fiecare pertrachează obiecte separate (atari aserțiuni despre Români). Toate s'au lucrate cu cunoștințe frumoase istorice, și

cu inima caldă a unui Român, pentru ce trebuie să deduc, că autorul I. G. a fost Român. În §-ul 9 vorbește despre limba română și la pag. 30 zice: În cauza limbii mare lumină ar aduce atare dicționar scrier cu multă diligență în limba română. Deja există 4 dicționare gata în manuscris: dela Klem, dela Kööy, dela Budai și dela Kolosy. — Și dicționarul lui Kolosy (Valahici-archidiaconi) e scris în 4 limbi, adecă în latina, hungarica, germanica, și valachica. Și e primit din partea tipografiei regeste a universității științifice pestane, ca să se tipărească și popularizeze.

După Enciclopedia Română (la cuvântul Dicționar) prima lucrare e lexiconul românesc-nemțesc a lui Budai (Deleanu), 1818, rămas manuscris. După neînșămnatul dicționar românesc, latinesc, și unguresc al lui Ioan Bob (2 vol. Cluj, 1822—1823), urmează lucrarea epocală a lui Samuil Clein, Petru Maior și alții „Lexicon Valahico-latino-hungarico-germanicum, Budae 1825.

Er află, că broșura *Discussio* merită să se traducă pe limba română, deoarece se află și argumentări nouă pentru continuitatea noastră în această țară.

Am publicat aceasta, ca să se cerceteze, că cine a fost autorul cu literile inițiale I. G. și cum e numele lui? căci mie nu mi-a succedat a descoperi pe acest demn scriitor al neamului nostru. Și să se cerceteze, locul unde se află atari manuscrise de dicționare, și dela cine?

Sibiu, Iulie 1908.

Dr. At. Marienescu.

NOUTĂȚI.

Pentru gimnaziul gr-or. din Brad au intrat dăruiri dela următorii binefăcători: Zeno Rozvány, fiul dlui Dr. Stefan Rozvány avocat în Ilia-Murășana, 200 K. Chiorana, institut de economii și credit în Șomcuta-Mare 150 K. Lipovana institut de economii și credit în Lipova, rata II. 200 K. Cassa de păstrare institut de economii și credit în Săliște, rata II. 100 K. Brădetul, institut de economii și credit în Orlat 50 K. Ioan Pipoș, profesor, fiul fer. I. Pipoș, odinioară comite suprem al Zarandului 100 K. Dr. T. Pop, avocat, în Halmagiu 50 K. Ioan Pricu, prof. venitul petrecerii aranjate de tinerimea de pe Coasta din Brașov-Scheiu 15 K. Francisc Cosma, din Peer, cunună pentru odihna vecinică a părinților sei Ioan și Ileana 10 K. Nicolae Bărbat și Maria Ghircoiaș din Șerăcița, jocul miresei dela cununia dlor 24 K. 40 fil. Cornel Jurca, cand. de preot în Vasiova și Eufrozina Popoviciu din Delibabla cu ocaziunea fidanțării dlor 20 K. Atanasie S rca, inv. la fidanțarea sa cu dsoara Mărioara Roxin, din Munar 3 K. Venitul curat dela petrecerea din Zlatna 40 K. Petru Șinca, paroh în Batz și familia, cunună eternă pentru fer. Nicolae Șinca, preot în Biscaria 20 K. Ioan Olteanu și soția Elisabeta Herlea din Vinearea, jocul miresei, 16 K. 33 fil. Benga Virgil, din Lugoj, venitul curat al petrecerei din 23 Nov. 1907 30 K. Nicolae Teheș și soția Maria, plugar în Crisior, 30 K. Liviu I. Dan, rigorozant în drepturi, venitul curat dela petrecerea dată în Cluj în Martie a. c. 90 K. Moise Popoviciu, preot adm. protopresb. în Segiștea, cunună eternă pentru fiica sa Maria 10 K. N. Iorga, profesor, dela elevii din cl. a VI-a a liceului din Brăila 94 K. G. Șolca, teolog și N. Balan, inv. în penz. în Blășfalău de sus 4 K. B ne-făcătorii primească profundă mulțămire. Brad, Iulie 1908. *Epitro: ia gimnazială.*

Doctori în sfânta teologie. Au fost promovați doctori în sfânta teologie absolvenții facultății teologice din Cernăuți, Pavel Roșca din arhidieceza Sibiului și Lazar Iacob, din dieceza Aradului.

Domnul Dr. Szöcs Géza, profesor la gimnaziul de stat din Sibiu, a fost permutat cu începerea anului școlar viitor la gimnaziul de stat din Lugoj.

Achitați Pentru agitație săvârșită pe vremea alegerilor au fost împrocuați Domnii Dr. Iacob Hotăran, avocat, Ioan Jercoșan, preot, și George Roșu econom, pe cari tribunalul din Arad i-a aflat vinovați și i-a pedepsit cu câte trei, respective două săptămâni temniță de stat, dar tabla regească din Oradea-mare i-a achitat. Actul de afirmativă egitație a fost săvârșit pe vremea alegerii dlui Dr. Stefan C. Pop de deputat dietal în cercul electoral al Siriei.

Dreptul disciplinar al învățătorilor. Curia din Budapesta s'a ocupat de nou cu un cas, care interesează pe învățătorii noștri. Un învățător a bătut un copil în școală. Mama copilului l-a dat în judecată, și judecatoria cercuală a pedepsit pe învățătorul respectiv cu o amendă în bani de treizeci coroane. Învățătorul a apelat și tribunalul regesc l-a achitat. La cererea procurorului, curia s'a ocupat din oficiu cu afacerea și a declarat, că tribunalul a greșit când a achitat pe învățătorul acuzat, fiindcă acestuia nu-i compete dreptul să bată elevii din școală.

Rectificare. Ni se scriu următoarele: Intr'o notiță a „Telegrafului Român” Nr. 70 s'a publicat, că la alegerea de preot din Spring tr. Mercurei, s'au dat și parohul din Ștefan Morariu din Conța 6 voturi. Pentru corecta interpretare a susnumitei informațiuni, bine voiiți a înregistra, că parohul din Conța, care administrează parohia din Spring, n'a concurat la acest post, (căci dacă ar fi concurat, desigur ar fi intrunit majoritatea voturilor). Deci acelea câte va voturi ce i-s'au dat par. Morariu, au fost date fără a le fi cerut cineva și prin urmare, nu pot fi luate în considerare. Apoldul sup. 6 Iulie 1908 v. Ioan Crăciun, ales preot în Spring.

Cursul administrativ notarial din Târgul-Murășului l-au absolvat în anul 1907/8 cu succes următorii tineri români: Gregoriu Cetean din Galda de jos, Ioan Cioran din Branicica, Aurel Cantor din Căciulata, Ioan Giurcoiu din Rășinari, Ioan Mafteiu din Paloș, Iuliu Marcu din Oieșdea, Pavel Mioc din Berliște, Gavril Murășianu din Spermezeu și Augustin Pop din Câmpeni.

La fondul jubilar Nicolae Cristea, pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai meseriilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” au mai dăruit: Elisaveta Popa 5 cor.; Vic. Tordășianu sss. cons., 20 bani și Ioan Mafteiu, dir. în Bresoiu 5 cor.

Un tablou de al lui Rubens. În biserică romano-catolică din Varșovia a fost descoperit un nou tablou de al lui Rubens, reprezentând luarea de pe cruce a Mântuitorului. Tabloul e bine conseruat și reprezintă o valoare foarte mare.

Al 129 și 130-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a sosit ajutorul statutar după răposății membri: Maria Moisi și Nuța Zorilă.

Aceste sunt al 129 și 130-lea casuri de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

Sinucidere. Fostul secretar de stat în ministerul de honvezi, pe vremea guvernelor liberale, *Gromon Dezső*, și-a tras un glonț de revolver în piept, luni, la orele 9, înainte de a pleca la gară pentru a lua parte la o vânătoare. Glonțul i-a atins pământul stâng și a eșit prin spate. A fost luat în îngrijire medicală. Este speranță să scape cu viață. Motivul acestui fapt nesocotit nu se cunoaște.

Proletariatul intelectual în Ungaria. Scriu ziarele din Budapesta, că la tranvaiul electric de acolo este aplicat în calitate de controlor un tinăr, care are doctoratul în filozofie, dar neputând ajunge la un post potrivit cu pregătirile sale, a intrat în serviciu la societatea de tranvaie.

La fondul corului bisericesc al Reuniunii sodalilor români din Sibiu întru vecinicia pomenire a măestrului cismar Nicolae Domnariu, au dăruit: Zaharie Aron și Teodor Moldovan, măestri cismari, A. Simion-Brezai fiecare câte 60 fil., George Poponea, cond. tip. arhid. și Ioan Bologna, măestru pent., câte 40 fil., G. Ucenic, I. Cora, Alex. Lucian, N. Bordea, măestri cismari și Ioan Stanciu, măestru vâpsitor, câte 30 fil., N. Simtion, Izidor Grindean, Ioan Baci, N. Coman, G. Trasca, D. V. Poponea, Ioan Marcu, Ilie Baci, G. Mocian, G. Trifan, Iosif Marcu jun., H. Cruțiță și Ștefan Duca, fiecare câte 20 fil.

Femeile și dreptul. Ministrului de culte și instrucțiune publică din Austria i-a prezentat zilele trecute un memorandum delegația femeilor din Viena, iubitoare de carte, în care-l roagă, să permită femeilor să se înscrie și la facultatea de drept, ca ascultătoare, iar după depunerea examenelor cerute să le deschidă calea ca să ajungă în funcții de stat, legate de absolvirea facultății de drept. Ministrul a promis, că va studia memorandumul și va da răspuns.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei” a apărut și s'a trimis tuturor abon enților. E un op voluminos, de 132 pagini, cu un cuprins bogat și de mare preț, cu numeroase ilustrațiuni și facsimile. În vâltoarea ne arată în miniatură primul număr al „Gazetei” apărut în 12 Martie v. 1838, și ultima pagină a numărului jubilar o împodobește numărul din 12 Martie v. 1908 al „Gazetei”. Indemnăm pe toți cărturarilor noștri să-și procure acest număr jubilar al „Gazetei”, care se vinde în favorul fondului pentru ajutorarea gazetarilor români dela noi.

Oraș înecat. Din Constantinopol s'a scris, că orașul turcesc *Tocat*, a fost nimicuit de tot, în urma unei esundări fatale. Toate casele s'au prăbușit și două mii de oameni s'au înecat. Ceialalți au scăpat cu fuga. Intre cei înecați se aflau și opt sute de robi, închiși în temnițele statului.

Furtuni mari. În comitatul Bereg treisprezece comune cu populațiune ruteană au fost expuse unei puternice ruperi de nori, care a durat ceasuri întregi și a fost însoțită și de grindină, astfel, că întreaga recoltă a acestor comune a fost cu desăvârșire nimicită. Au fost derimate multe case din parea viscolului și vite număroase au fost duse de valurile apei. Unsprezece oameni încă au perit, în urma acestei groasnice furtuni, din o comună, iar din alta, douzeci și cinci.

Cărți și reviste.

„**Lucaefărul**” nr. 14, a apărut cu următorul sumar: Carmen Sylva: Clara Schumann. Z. Bărsan: Noi (poesie). V. Eftimiu: Nemărginirea (poesie). M. Sadoveanu: Hoțul de lemne. V. Eftimiu: Marele cerșitor (poesie). O. C. Tășăuanu: „La se-zătoare”. Ep.: Perdutei (poesie). I. S.: Dr. Ioan Urban Jarnik. E.: Scrișoare (poesie). Dări de seamă: C. Theodorian: Sângele Solovenilor; Dr. V. Branicea: Ciprian Porumbescu; Literatură pentru copii; E. Chiffa: Din zile senine. Cronică: Mein Penatenwinkel. — Semitismul. — Dela Brașov. — Școala lui Tolstoi. — Din Germania. — Reviste și ziare. — Știri. Ilustrațiuni: G. Cireșescu: 4 studii. — Scene din „Sezătoare”. — Dr. I. Urban Jarnik (portret).

Anuarul școlii comerciale superioare gr. ort. române din Brașov, pe anul 39 al existenței sale, anul școlar 1907/1908. Publicat de *Arhiepiscopul Vălaicu*, director. Conține: Iarși maturisanții noștri, lucrare de directorul *Arhiepiscop Vălaicu* apoi îndatinatatele date școlare. Institutul are 10 profesori și în cele trei clase a avut 107 de elevi. Esamenul de maturitate l-au făcut din 25 elevi cu bine 4, simplu maturi au fost declarați 11, esamen de origintă fac în Septembrie 2 din câte un studiu, iar pe un an au fost respinși 8 elevi.

„**Candela**”, foaie bisericească-literară, redactată cu concursul mai multor preoți din Arhidieceza Bucovinei, anul 27, numărul 7, pe luna Iulie 1908. Are cuprinsul următor: Dr. V. Gheorgiu: O cruce din „șumful lemn”, aflată în mănăstirea Putna. Dr. V. Gheorgiu: Viața și activitatea sf. apostol Pavel. Dimitrie Dan: O inspecție eclesiastică, din anul 1667. Roman Bărgăuan: O serie de cuvântări ocazionale. Text rutean, apoi scurte comunicări, întrebări și casuri pastorale, cronică și bibliografie. Abonamentul 8 coroane la an. Administrația: Cernăuți, Bucovina, strada Cherescul 7.

Anuarul XXXII al gimnaziului român gr. oriental din Brad, și al școlii primare anexate acestuia, pe al 39-lea an școlar 1907/1908. Publicat de Dr. Pavel Oprea, director. Cuprinsul: Creșterea de acasă și dela cuartire, de profesorul Dr. Tr. Suciu, apoi date școlare. Institutul are 8 puteri didactice, doi caticeți, un medic. Elevi au fost în anul expirat, în gimnaziu (cl. I-IV) 176, și în școala primară (cl. II-IV) 81.

Posta redacției.

„Cum povestește”... Regretăm, că nu putem publica lucrarea dăle bine scrisă, din motivul, că unui bărbat încă la începutul carierei sale, nu este corect și nici consult să i-se aducă laude pentru că își face — datorința. Peste două trei decenii — da,

Nr. 825/908.

[191] 1—3

Concurs.

În conformitate cu rezoluția consistorială Nr. 1357 Școl. a. c. se scrie concurs cu termen de 30 zile, pentru postul al II-lea învățătoresc din **Părau** pe lângă salarul legal.

Cel ales, este datoriu a instrui elevii, în cântările bisericești și a cânta cu ei răspunsuri de la sf. liturgie presum și a ocupa elevii cu grădinaritul.

Cereri se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul arătat.

Făgăraș, în 4 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 185/1908.

[193] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de învățători la școalele confes. gr.-ort. române din comunele mai jos însemnate, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Opidul Hunedoara**, un post de învățător cu salar de 1100 cor. solvabil anticipativ în rate lunare din casa bisericești, cuartir în localul școlii și 50 coroane relut de lemne.

Dela învățătorul, care va fi ales la acest post se cere, ca să propună și religioasă în școală, să fie cântăreț bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor — și ca atare, când nu e ocupat cu școala sau cu corul în Dumineci și sărbători, e dator a conduce regulat și cântările din strană, având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie.

2. **Batiz cu Calonul mic**, cu salar de ocamdată — până la 1 Iulie 1910 când se va întregi la suma de 1000 cor. — 600 cor. și 10 cor. pentru participare la conferințele învățătoresc, cuartir în localul școlii, grădina pentru legumi și 8 metri de lemne, din care să se încălzească și sala de învățământ.

Învățătorul ales aici e dator să propună și religioasă în școală, a instrui elevii și în cântările bisericești, a ține prelegere cu cei de repetiție și a cânta cu școlarii în Dumineci și sărbători răspunsurile la liturgie.

Cuincuenalele se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la aceste școli.

Concurenții la aceste posturi au ași așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat îndatorat fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică din comuna respectivă spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Hunedoara, la 4 Iulie 1908

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Hunedoarei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 260/1908.

[163] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători din comunele mai jos însemnate se scrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Alba-Iulia-maieri**, salar 600 cor. solvit lunar anticipativ, iar din venitele cantonale încă până la 500 cor., cuartir și lemne. Concurenții să posedă cunoștințe muzicale spre a putea conduce corul deja existent, din venitele cârui, după producțiile, ce le va aranja, încă va primi remunerațiune.

2. **Acmariu**, salar 600 cor. din repartiție, cuartir, lemne și grădină.

3. **Brădești**, salar 600 cor. din repartiție, cuartir, lemne și grădină.

4. **Cirgudin**, salar 600 cor. din venitul unui loc al școlii și repartiție, cuartir, lemne și grădină.

5. **Măgina**, salar 600 cor. solvit în rate lunare din lada bisericești, cuartir, lemne și grădină.

6. **Păclisa**, salar 600 cor. din repartiție, cuartir, lemne și grădină.

7. **Rimeș sat**, salar 600 cor. (200 cor. dela stat restul din repartiție), cuartir, lemne și grădină.

Petițiunile se vor înainta subscrisului oficiu, în termenul indicat, îndatorat fiind concurenții a să prezenta, înainte de alegere în biserică spre a se face cunoscuți poporului, apoi a instrui copiii în cântările bisericești, și a cânta cu ei la sf. liturgie în Dumineci și sărbători.

Cuincuenalele se vor compută, numai după serviciul de 5 ani în postul, ce se ocupă.

Alba-Iulia, 19 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiterial al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teulescu
protopresb.

Nr. 304/1908 prot.

[175] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresc din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Cerghidul-mare**, salar 600 cor. și anume: 550 cor. din repartiție, iar 50 coroane din venitul cantonal, cuartir și grădină.

2. **Erdősangeorgiu**, salar 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină.

3. **Icelandul-mare**, salar 600 cor. și anume 400 cor. din repartiție, și usufructul alor 12 jugăre de pământ comasat în preț de 200 cor., cuartir și grădină.

4. **Medeșfalău**, salar 600 cor. și anume 200 cor. din repartiție, 280 cor. din lada bisericești și 120 cor. venit cantonal din naturalii și stolă, cuartir și grădină.

5. **Petea-de-câmpie**, salar 600 cor. și anume: 172 interesele unei obligațiuni de stat, 188 cor. din repartiție și usufructul alor 12 jugăre de pământ în preț de 240 cor., și venitele stolare îndatuate, cuartir și grădină.

Cei aleși în Cerghidul-mare, Medeșfalău și Petea de câmpie au să-și ocupe deodată cu postul învățătoresc și postul cantoral, eară cei aleși în Erdősangeorgiu și Icelandul mare vor ocupa postul de cantor numai dela 1 Iulie 1910, dela care dat vor primi și venitele cantonale, cari în Icelandul mare sunt computeate în 400 cor. eară în Erdősangeorgiu în 200 cor.

În comunele în cari salarele nu se pot întregi la minimul legal conform art. de lege XXVII din 1907, din mijloacele bisericești îndată după ocuparea posturilor se va înainta rugare la înaltul ministeriu de culte și instrucțiune publică pentru ajutor de stat.

Cuincuenalele se compută la toate posturile numai dela instituirea definitivă la școalele acestora. Anii serviți la alte școli nu se consideră.

Învățătorii sunt îndatorați a ține prelegere cu școlarii de repetiție, a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei răspunsurile la liturgie și a ocupa elevii cu grădinaritul.

Refectanții la vreunul din aceste posturi vor avea a se prezenta în zi de Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și să-și aranjeze rugăile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul susindicat.

Murăș-Oșorhei, 23 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Murăș-Oșorheiului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ștefan Russu
protopresbiter.

Nr. 664/1908.

[174] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în **Berivoiu mici** (Berivoiel) protopresbiterial Făgăraș se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B., pentru întregirea venitelor dela stat.

Refectanții, să-și aștearnă rugarea, cu documentele recerute, până la termenul pus subsemnatului oficiu, având a se înfățișa, înainte de alegere cu opt zile alegătorilor pentru a cânta, respective a oficiu și cuvânta.

Făgăraș, în 23 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 638/1908 protopresb.

[186] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învățătoresc din comunele bisericești mai jos însemnate din protopresbiterial tractului Sighișoara să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Ferihaz**, postul al II-lea, cu salar anual de 600 coroane, cuartir în natură, eventual relut și lemne.

2. **Hetur**, salar 600 coroane, din care 100 coroane prin repartiție dela popor, folosirea a doua pământuri computeate cu 140 coroane doi stângini de lemne cu 60 coroane, și cuartir în edificiul școlii.

3. **Șals**, salar anual 600 coroane, și anume: 380 coroane în bani prin repartiție dela popor 140 coroane din folosirea pământului școlii cinci stângini de lemne cu 80 coroane, și cuartir în edificiul școlii.

Concurenții, suplicile concursuali provăzute cu documentele prescise, să le înainteze subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, și înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, având aleși a instrui atât elevii de toate zilele cât și pe cei de repetițiune în cântările bisericești liturgice și a le conduce în Dumineci și sărbători.

Sighișoara, 4 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.**Baia de cură din Rodbav (Nádpatak)**

băi cu izvoare de iod, sulfur și sare; înlocuiește apele din Lipik, Hall și Csiz, contra boalelor reumatice și ischiasului cu rezultate de vindecare neîntrecute; la boale femeiești, anemie și nervozitate are rezultate vindecătoare deosebite.

Sezonul: Dela sfârșitul lui Maiu până la începutul lui Septembrie.

Drum de o oară dela stația căilor ferate în comitatul Târnavei mari.

Păduri, parcuri umbroase, locuințe moderne, muzică, întreținere de clasa primă, reducere considerabilă la prețul odăilor, înainte și după rezon.

Stațiune: Sânbăta inferioară, unde să capătă în tot timpul trăsuri.

Oficiul poștal: Cincul mare, cu circulație poștală zilnică.

Prospecte să trimit și cu deslușiri servește cu cea mai mare plăcere

[192] 1—3

Direcțiunea băilor.

Săpun de lapte de lilie
Steckenpferd.

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 19—40

APĂ MINERALĂ PHŌNIX
DIN BUZIĂȘ

Intrece orice apă la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acie, fără fier, îndeosebi improprietătoară apă de masă, bogată în acid carbonic.

Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Efect excelent la suferințe de rărunchi și beșică, catar cronic de rărunchi, peatră; precum și la îmbolnăvirile catarale ale escrețiunilor. — Prospecte trimit la cerere administrația

Direcțiunei băilor lui MUSCHONG în Buziasfürdő.
(286) 63—100

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

Cosma M., Album de țesături și broderii naționale 16—
— Modele de cusături românești caet I. 50
— Modele de cusături românești caet II. 1—
A. O. Maior, Biblioteca copiilor vol. I—III à 1—